

## Naturavtalen - innspill

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) viser til invitasjonen fra Klima- og miljødepartementet (KLD) om å komme med innspill om nasjonal oppfølging av den internasjonale naturavtalen som ble inngått i Montreal.

Å stanse og reversere tap av natur er sammen med å løse klimautfordringene, store utfordringer som henger uløselig sammen og som må løses parallelt. Den internasjonale naturavtalen er et viktig utgangspunkt for å komme dit der dette faktisk følges opp. Så langt har behovet for å stanse tapet av natur i liten grad faktisk blitt fulgt opp, særlig sett opp mot ønsket om å framskaffe ny fornybar energi eller andre tiltak for å møte klimautfordringene. Oppfølging av energikommisjonens rapport og planer for utbygging av ny fornybar energi – må sees i sammenheng med og ta hensyn til målet om å stanse og reversere tap av natur.

Arbeidet med oppfølging av kvalitetsnormen for villrein viser blant annet at bruk og ferdsel inn mot og i villreinområdene har medført utfordringer for villreinen. Omfattende hyttebygging i randområdene og dels inne i villreinområdene har blitt løftet fram som en utfordring for villreinen spesielt, men også med hensyn til tap av natur generelt. NJFF følger opp dette både i forhold til forvaltningsplanene for villreinområdene, gjennom arbeidet med tiltaksplaner og gjennom arbeidet med en stortingsmelding om villrein.

### Bevare natur

Naturavtalen har mål om at minst 30 % av land og hav skal bevares innen 2030. NJFF ser det som naturlig at dette målet ikke kun trenger å nås gjennom vern etter naturmangfoldloven. Det bør være rom for at også andre naturområder bør vurderes som aktuelle for å nå 30%-målet, herunder områder som man allerede i dag er enige om at er viktige å ta vare på, men som ikke er vernet som landskapsvernområder, nasjonalparker eller naturreservater.

Eksempelvis bør det vurderes om ikke villreinens leveområder bør kunne inngå her. Selv om en stor andel av flere av villreinområdene er vernet som nasjonalpark, landskapsvernområde eller i en noe grad naturreservat, er det også betydelige arealer som ikke omfattes av den typen områdevern. Dersom disse arealene inngår som en del av vår forpliktelse til å ta vare på natur, vil dette kunne styrke statusen til villreinområdene. En styrking av status for villreinområdene vil være viktig og positivt for villreinen, og et tiltak i arbeidet for å bedre tilstanden for villreinen.

Marka-områder er viktige områder både for å ta vare på natur, men også for friluftsliv. Markaloven gir en særlig beskyttelse for markaområdene i Osloregionen, og er naturlig å vurdere i denne sammenhengen. Det bør også kunne gjelde for andre verdifulle natur- og friluftsområder rundt byer og større tettsteder.

Naturavtalen forutsetter også at all natur skal forvaltes bærekraftig. Noe NJFF vurderer som viktig da mer enn halvparten av vår natur uansett vil befinne seg utenfor områder som omfattes av vern eller der bevaring er målet.

## **Jakt og fiske i verneområder**

Jakt er en viktig del av vårt høstingsbaserte friluftsliv. Vi har lange tradisjoner for å høste av våre viltarter gjennom jakt og fangst. Godt forvaltet jakt representerer ikke en trussel mot artene eller naturmangfoldet. Dette ligger som grunnleggende forutsetninger i både naturmangfoldloven og viltloven. Det samme gjelder for fritidsfiske.

NJFF skal selvsagt bidra til at jakt og fiske fortsatt skal skje gjennom å høste av det naturen tåler. Vi har tradisjon for å utøve en bærekraftig høsting, også i de fleste av våre verneområder, noe vi understreker at må videreføres. NJFF, sammen med en rekke grunneierorganisasjoner, tok dette opp med daværende statsråd i Klima- og miljødepartementet Sveinung Rotevatn. I svaret fra departementet heter det blant annet *«Det er viktig at Norge ivaretar de gode tradisjonene med et bærekraftig høstingsbasert friluftsliv, også i verneområder og for arter som Norge har et spesielt ansvar for. Det er ingen planer om å endre muligheter for jakt, fiske og bærekraftig bruk av naturressursene i verneområder og bevaringsområder.»*

NJFF aksepterer at det kan vurderes å innføre restriksjoner på jakt og fiske i noen verneområder i de tilfeller der formålet med vernet eksplisitt tilsier at det er behov for dette. Det vil eksempelvis kunne være aktuelt å vurdere i våtmarksområder med hensyn til områdets funksjon som raste-/oppvekstområde for fugler. Fremfor et totalforbud, bør utgangspunktet være at slike restriksjoner begrenses i tid og rom i henhold til hva som vurderes som nødvendig i henhold til situasjonen for det enkelte området. Det er verneformålet og de faglige vurderingene i hvert enkelt tilfelle som må avgjøre behov for å vurdere restriksjoner i forhold til jakt og fiske, ikke vernet i seg selv.

Tradisjonelt har Norge lagt vekt på en god og bærekraftig avveining mellom bruk og vern i våre verneområder der friluftsliv, jakt og fiske vurderes til ikke å true naturgrunnlaget. Gjennom slik bruk av verneområdene legges et grunnlag for interesse for å ta vare på naturen. En bred oppslutning om vernet er viktig for en varig og god forvaltning av naturen og verneområdene. NJFF har ikke tro på en linje der mennesket skal stå på utsiden og betrakte. En slik tilnærming vil på sikt undergrave forståelsen for vernet, for å ta vare på naturgrunnlaget og for å stanse tap av natur.

## **Restaurere ødelagt natur**

Vi er allerede godt inn i FNs tiår for naturrestaurering. Så langt er oppfølgingen av dette tiåret svært beskjeden. Det er satt av noe midler til dette på statsbudsjettet, men fokus og innsats for å gjøre et helt nødvendig løft for å restaurere natur mangler.

## **Vilkårsrevisjoner**

Gjennom revisjon av konsesjonene for eldre vannkraftutbygginger er målet at vassdragene skal få miljøforbedringer og vilkår som er tilpasset dagens kunnskapsgrunnlag. Vilkårsrevisjonene er helt avgjørende for å oppnå miljøforbedringer for disse vassdragene, og for mange av vassdragene vil krav om minstevannføring være sentralt.

Flertallet i Energikommisjonen la i sin rapport «Mer av alt – raskere» til grunn at *«.. det ved gjennomføring av vilkårsrevisjoner bør søkes å unngå tap av kraftproduksjon og reguleringsevne uten at det går på bekostning av helt nødvendige forbedringer av miljøtilstanden i vassdraget.»* NJFF har i sitt høringsinnspill lagt vekt på at det er av avgjørende betydning at det ikke legges opp til en svekkelse av intensjonene og mulighetene

for miljøforbedringer i vilkårsrevisjonene. Snarere bør det være restaureringstiltak som løftes fram og prioriteres.

Når det gjelder avbøtende tiltak for å gi villreinen nødvendige miljøforbedringer i områder der den er påvirket av kraftutbygginger, er det lagt et grunnlag for dette gjennom villreinfondene som er vedtatt etablert gjennom noen vilkårsrevisjoner. Dette må videreutvikles og følges opp slik at det faktisk kan gjennomføres tiltak som kan medvirke til at arten kan gjenopprette trekkruiter eller på annen måte oppnå påkrevde miljøforbedringer. Dette vil ventelig være kostbare og ressurskrevende tiltak som krever finansiering utover det de etablerte villreinfondene alene kan finansiere slik de er i dag.

### **Laksetrappet og fjerning av vandringshindre**

Det er utarbeidet en egen handlingsplan for restaurering av laksetrappet. Denne er ikke fulgt opp med bevilgninger over statsbudsjettet utover enkeltvedtak om restaurering av trappet i eksempelvis Beiarn. Dette må prioriteres.

I regi av NJFF gjør lokale jeger- og fiskerforeninger alene eller i samarbeid med andre, en betydelig innsats for å kartlegge sjørretbekker og gjennomføre restaureringstiltak i disse. Ofte dreier dette seg om mindre vassdrag der dugnadsbaserte tiltak vil kunne gi betydelig positivt effekt og gi sjørretten muligheter for å komme tilbake. Dette er en innsats som bør bygges opp, og som det er viktig å sikre en kontinuitet rundt.

Flere land har eller er i gang med å fjerne større vandringshindre i vassdrag. Dette bør stå som forbilde for det videre arbeidet i Norge. Det er utarbeidet en Nasjonal strategi for restaurering av vassdrag 2021-2030 (Miljødirektoratet), men oppfølgingen av denne synes å være satt på vent. Vassdragsrestaurering må regnes som en relativt lavhengende frukt mht å få gjennomført, og det gir raskt positive effekter, men selv vedtatte strategier forutsetter politisk vilje og tilstrekkelig økonomi for å gjennomføres.

### **Natur-/arealregnskap**

Gjennom natur- og arealregnskap vil kommunene og andre få en oversikt over arealbruken. Dette vil kunne øke bevisstheten om bruken av arealer og motivere til økt fokus rundt en arealforvaltning som bidrar til å stanse tap av natur.

Det er behov for gode rammer og et oppdatert regelverk for å legge grunnlaget for en arealforvaltning som også ivaretar hensynet til natur.

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Hvalstad, 12.05.2023